

„ROBOTCHYJ NAROD (THE WORKING PEOPLE).

THE OFFICIAL ORGAN OF THE
UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
(Affiliated with the S. D. Party of Canada).
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
Published weekly by

THE „ROBOTCHYJ NAROD“ ASSOCIATION
at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Mn.

Subscription \$2.00 a year.

Борба о вільність.

Від віків людський дух змагав до вільності, від віків змагає людство скинути з себе ярмо, полатати кайдани, котрі його гнетуть і здобути для себе так давно вже пожадану вільність. Історія каже нам, що ще в старожитних часах, знаходилися люди, що йшли до боротьби з найбільшою поєв'ятю, щоб скинути з себе ярмо, бажаючи краще вмерти в завзятій боротьбі, чим жити в ярмі (неволі). Минав час, минали цілі віки, все змінялось, змінювалися люди, змінювався суспільний лад; але до тепер хотів вже в іншій формі неволя людства існує, а враз з нею і змагане до вільності.

Мільони людей мусять з дня на день тяжко працювати, а все то лиш для зиску капіталістів. Робітники як ті пчоли працюючи без перестанку під страшним ярмом капіталістичного визиску плачуть і нарікають на свій лос під капіталістичним гнетом, що не можуть жити як справді гідні люди сего наказує, що не мають що їсти та змордовані не можуть відпочити по тяжкій праці та труді. Виноди сего світа для них замкнені і вони бідні жадібні навіть сонячного світла та свіжого повітря, замкнені в підземлях (копальнях), в зимних стужах і переповнених смородом фабриках мусять працювати, злобувати гроші для цілком собі чужих людей. Сьогодні чоловік не для себе працює, лиш для тих, котрі мали гроші на заложене фабрик і куплене машин, для зжухих людей незнаних часто навіть по назвику.

Хтож счислить сю шару м'ясу людства, працюючого з дня на день від рана до пізньої ночі, не маючого часу і сили на розривку та просьвіту! І щож мають ті люди з тої так гарної природи, що мають з культури, науки і знання, коли то всьо для них є замкнене і недоступне, бо вони мусять працювати, щоб заробити на лиху, поживу та одіж.

Хотів слова провідників котрі стараються робітників вирвати з того ярма і поривають їх до боротьби з визиском за визвіль на жите і смерті. Слів які дохоплять до них, вони все таки не слухають, бо їх гріє те, що кругом них діє ся. Змучені і зжуджені вже до того степеня, що навіть не вірять в свою власну свлу. Богато і то навіть дуже богато робітників обоятні супроти капіталу і визнають, що то вже так мусить бути і не дасть ся змінити на ліпше.

Але то всьо зле, що нам докучає, відбирає нам свлу і збиває — то твір людства, котрий можна змінити. Нуджа і неволя людства, не є природною konieczністю, але вплив суспільних уряджень, творених через людей, котрі для себе і своїх родин хотять багатства, не дивлячись, що через те мільони інших попадає в біду та нужду, котрі вже лиш через саму працю, котрою сотворили те

все, мають що найменше таке саме право до того шаста радості і вільності в житю. Але чи обходять то що тих багатів, де там. Вони маючи мільцію суди вважали ціле правліне в державі роблять, що їм лиш подобає ся. (Для того робітники повинні раз на завісиди старатись захопати вське правліне в свої руки.) Іх охота ємати чим раз більші зиски і вигоди — а інші можуть собі з голоду гинути то і їх се нічо не обходить.

Здавало би ся, що нинішні держави і правительства повинні служити для всіх а не багатих одиниць. — Тимчасом противно — правительство власне віддає услуги одиницям багачам (військо - суд і т. п.) хотів військоскладає з членів працюючої класи хотів робітництво платити податки на вдержаня правительства і т. п.

В таких обставинах працююча людність сама мусить боронити і бороти ся за свої права.

Робітник має певне право до того, що витворив своєю власною працею, як також до цілковитого суспільної рівності і вільності. Величезні маси робітництва кризують вже се і організувавши ся в Соц. Дем. Партію йдуть крок за кроком вперед і здобувають належні їм права.

В Європі вже від 60 літ кипить завзята боротьба між визискуваними і визискувачами.

Боротьба ся стєє завзятішою з кожним днем. Робітництво получило ся в заводів організації для скороченя дня і кращих обставин праці. Злучило ся в політичні організації, котрі через своїх представителів впливають на правліне і законодавчі тіла відкидаючи тим самим замахы капіталістичної класи на робітництво. Але і капіталісти, не позістали безчинними. Вони також получали ся в організації, котрі стараються пошкодити робітництву. Боротьба отже перебирає більші і острійші форми. Для того робітництво, яке батько всього, що потрібне до життя повинно узброювати ся до борби за вільність до борби, щоб положити конець лайдацтву, щоб вільність і рівність віднесли побіду раз на завісиди. А віднесем побіду тоді коли зворушимо обоятні маси робітництва і загриємо їх до боротьби за наші робітництва ідеали.

Отже до борби білі раби.

За вашу св'ятю справу — о вільність.

Старий завіт.

Кожда більше розвинена релігія має свої св'яті книги. І так находимо у Брамів і Індій книги Ведди, у Персів книги Зенд-Авеста з наукою Заратустри (по грецьки: Зороастер), у Рамлян віщі книги Сібілі у жидів Старий Завіт, у Арабів Коран, а християни мають Новий Завіт. Зміст всіх тих книг є уважаний як св'яте Обявлення.

Ортодокси вірять, що Пятикнижє (Пентатевх) Мойсея, як також і інші книги Старого Завіту — се твір св'ятого Обявлення. Після них то бог Ягве (Егуба, а також Адонай) заключив з вибраним народом Ізраїля св'яте примирє. Тому випровадив його з Єгипту через пустиню до обіцяної землі Канаан, вигубивши військом Фараона в Червонім морю, а опісля на горі Синай надав йому закони, які мали бути правилами суспільного життя ізраїльського народу.

Доки „Старий Завіт“, завдяки церковним впливам,

уходив за св'яте письмо і вступ до „Нового Завіту“ — доти про його історичний розвід не могло бути мови. Аж доперва від потовини XVIII столітя починають учені дослідники піддавати книги „Старого Завіту“ під основну критику. Оя критика а опісля викопалища з Мезопотамії викликали великий переворот в поглядах на Старий і Новий Завіт — на ролю, яку відотрали Жиди та кров їх на крові: християн — в історії релігійних вірувань.

Критика тексту біблії, переведена ученими дослідниками ствердила, що Пятикнижє не є одноцільним, літературним твором, а скорше зложенеє уривків, які походять з різних часів і є творами різних авторів. Редакція сих уривків сягає часів вавилонської неволі Жидів — отже 400 літ перед нашою ерою. Учені критики відважились та відділили — мов геологічні верстви — всякі міти і перекази, які зовсім з собою не годились, а були твором різних людей.

Вже перша частина Пятикнижя, названа книгою Буття, де находить ся опис сотвореня св'ята — є зложена з двох звітів, які некритично лучать ся з собою. В першій розділі називають ся сотворитель Ельогім, а в другій і третій вже Ягве.

В першій розділі написано, що Бог сотворив чоловіка і жінку рівночасно, скарвавши лише кілька слів. В другій розділі читаємо, що перше сотворив Бог мушину, а доперва пізнійше жєнщину — і то не по свому приказови, лишє Бог уліпив зглини мушину і вдунув в його нутро свій животворний дух. Опісля виїмив з боку мушини одно ребро і сотворив з нього жєнщину. Перший звіт подає, що Бог сотворив св'ят в шести днях та о випочинку в суботу, приймаючи жидівський поділ тижня. Другий знов звіт не подає ніяких пояснень що до часу сотворіння. Після першого звіту — то найперше була вода, а доперва третього дня показав ся суша; а сотворенє після другого звіту розпочинаєть ся від пісковатої суші, яку оживнювала ріка.

Кождий отже признає, що се немислиме, щоб один і той сам автор написав, або злучив ті два так незгідні з собою оповіданя.

Кожде з тих оповідань становило для себе самостійну цілість, а получено їх о много пізнійше, коли вже не відчувано в них ніяких ріжниць.

То саме можна запрямітити також в третій розділі, де находить ся оповіданє про первородний гріх і про вигнанє в раю. В тім однім розділі находимо аж три можливости, що відносять ся до положєня раю [єдену]. Історія дерева свідомости добра і зла та історія дерева життя складають ся також з двох суперечних собі оповідань. І так само всі дальші розділи поодиноких книг Пятикнижя (Пентатевху) є повні всяких суперечностей і неточностей. Обчислено, що самих тільки відмін (варіантів) тексту, Старого Завіту є около 50.000. Як на св'яту книгу — то се безумовно трохи за багато...

Знаменною обявляєть ся тут обставина, що в перших розділах книги Буття можна віднайти сліди політеїзму, або многобожєства. Ось кілька примірів:

„Сотворім чоловіка на образ і подобу нашу..."

„Бог сотворив чоловіка на свій образ — після образу богів сотворив його..."

.....Тоді рече бог: Отсе Адам став ся наче один з нас, знаючий добре і зло; проте виженім його, щоб не простяг руки свої і не взяв з дерева вічного живота та

не їв — бо життя не вове...

Ще більше, критика Пятикнижя викопалища, які Персії, Палєстини та Египта.

Зі відкрити, доверили великий переворот в поглядах на Старий і Новий Завіт. Передуми отворили ся тепер нові

Найстаршими дослідниками уважали учені вистом, які передала на пер удадо ся ученим в старинного Єгипту і Вавилоні 3000 літ перед Христом. них клиновим письмом літ перед нашою ерою. дужє високої культури нєна до найменших пономії, якої Вавилонці бої ся недостєжними ма

Перекази та астра, опісля до релігійних вистакож і до релігії Жидів підлягали Жиди, так сатурним впливам Вавилоні протягом довгих естою — моча і вивилонпетєвкі фараони пороз Азії вавилонським розкони прийняли Жиди та закон, який нєсея [глава 21—23] є ші компіляцією законів, що жив на 2000 літ перзакони від первісних а рабів в багатьох случаях ська копія [відпис]. І ви право ваянати свога вже жидівський зако на сім літ, Гамбурабі і і точно означує матко право до розводу. У Яство [полігамія], а пружори.

Право-

Пояск австрійчати прокут з отєєї статі в соціал-демократ друкувати її в цілости і подати дїрєж замороченої пані Австрії

З привадо

Наша Австрія роля, що насамперед зажають ся ріжні плюскі гань, а щойно опісля А звисна річ, далеко лгубити її. Се знає кождові, але в тім власне жавним і керманчам, дувають, здорового розу Бо ніхто инший, манічі і правителі, вєля в Галичині, Бунмосквофільство. Укря

його твору „Die Eutsche“, де він змалював Рим, бо ми знаємо ліпше. „Там немає вих станів, нема мушків. Є лишє великі і ті і бідні. Богач мусує го з його земельної і го таким робом пролетар стає неспосібним нема підприємчого когю підприємства, своєю свлу. Нема ні домашнього замкненя, тогдінних часів місячником в теперішньому поневоленім ремісничих невілічків, щоби переробити їх зваряди. Бо богач в прожиткуваня нічого зного в дома на його ся й то ті величезні земельні посілості) чєнні громади невілічі в одних руках ліля, який їх силою, вдоволити і найдє свого життя і життя чів."

Едвард Бернштайн.

Форми народного господарства.

Переповів Е. Гучайло.

(Дальше.)

5. Повстане міст і вимінної господарки.

З виміною розвиває ся поволи хист о цінюваня предметів, а з тим і потребам такого предмета, яким би міряно вартість, себто оцінювано предмет, иншими словами: вийшла потреба вимінного середства. Таким вимінним средством є звичайно така річ, такий предмет, якого всюди потребують. Ось тепер се знаходимо у теперішних на пів диких народів мушлі як вимінне средство, або сказати те інакше гроші у них є в формі мушлів. У висше культурних народів худоба була вимінним ередством. Худобою платять ся і худоба є грішми. В латинській мові є ще навіть слів таго, як колись худоба була грошем. Гріш в латинській мові звєть ся пєкунія. Те слово походить від другого слова пєкус, яке означає худобу. Перші металеві гроші Латинців мали на собі все образ худоби. Поволи-поволи зі звичайної виміни повстала торговля. Кожда громада розвиває ся відмінно від другої, бо не кожда має ті самі умови життя. Та лежить над

рікою, иньша високо на рівнині, одна захищена горами в затишній долині, одна має більше людей, иньша менше, одна богаташа від другої в якийсь особливий матеріал, до одної є кращий доступ, чим до другої і вже через те останнє або через якусь иньшу причину більше впливає людий обмінювати свої товари, свої виробы, чим до другої. Такі громади, куди більшє заходять люди на обміню своїх продуктів, в якій більше вимінюють, оцінюють, себто торгують, такі громади стають торговцями. В них, в тих торгових місцях, відбувають ся обміни, торги, лицє в певних днях року або постійно. Такі місця, такі оселі, є звичайно охоронені від ворожих нападів. В таких оселях є звичайно укріплення, є замкнені місця, де підчас ворожого нападу можна схоронити ся і через те они звуть ся кріпостями або замками. На охорону від нападів мають право головне перші мешканці такої оселі і їх наслідники.

Так забезпечені оселі рівно з прибутком мешканців все збільшують ся, сюди напливають все то зблизі люди і з часом таке охоронене місце стає ся містом. Се є, перші стєпені, перші початки тої господарської форми, яку Віхєр називає вимінним господарством в присьтавленю до замкненого господарства. Рівно з тим розвитком вимінного господарства приходять гроші, себто такий товар,

який служить як средство виміни. Зразу в місті були ще дворами, до яких поза містом належало багато землі, а ту землю оброблювали невілічники або панщизняки. Горожани перших міст не були горожанами в теперішнім змислі. Се були управі-ляювані мужики, які панували над околицями міста і над цілим краєм. Тогдінше місце поневоленоє решту краю, визискує го політично і економічно а земля оброблюєть ся невілічниками, або панщизнячними мужиками.

6. Господарство старинних народів.

Так виглядало господарство в своїх початках майже у всіх старинних культурних народів, о скільки знаємо се з історії. Коли народи осягнули вже той стєпень господарства, тогдє в дальшій розвитку показав ся потреба записувати важнійші випадки, умови і т. д. а з тим вийшла потреба письма. Місто як торговина, гроші як средство виміни, і повстанє письма, отже а ті примєти старинних народів, яких ми знаємо історію з їх переказів та записок. Але давно місто не так виглядало, як теперішнє. В місті мешкали первісно майже виключно люди, котрі ще були мужиками. Майже всі дома